

NELE NOJHAUS

**SNEŽANA
MORA UMRETI**

Kriminalni roman

Prevela s nemačkog
Dušica Milojković

Laguna

Naslov originala

Nele Neuhaus

SCHNEEWITTCHEN MUSS STERBEN

Copyright © by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin.
Published in 2010 by List Taschenbuch
Verlag

Translation copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Simonu

Prolog

Zarđalo gvozdeno stepenište bilo je usko i strmo je vodilo naniže. Pipao je po zidu, tražeći prekidač da uključi svetlo. Nekoliko sekundi kasnije sijalica od dvadeset pet vati obasjala je malu prostoriju slabom svetlošću. Teška gvozdena vrata bešumno su se otvorila. Redovno je podmazivao šarke da ne bi škripale kad je posećuje. Zapahnu ga topao vazduh pomešan sa slatkastim mirisom uvelog cveća. Pažljivo je zatvorio vrata za sobom, upalio svetlo i nekoliko trenutaka stajao nepomično. Velika prostorija, dugačka desetak, a široka oko pet metara, bila je jednostavno nameštena, ali činilo se da se ona ovde dobro oseća. Otišao je do stereo-uređaja i uključio ga. Prostoriju je ispunio promukli glas Brajana Adamsa. Njemu muzika nije baš mnogo značila, ali ona je volela ovog kanadskog pevača, a on je vodio računa o tome šta se njoj sviđa. Ako već mora da je krije, ništa ne bi trebalo da joj nedostaje. Kao i obično, ništa nije rekla. Nije govorila s njim, nikada nije odgovarala na njegova pitanja, ali to mu nije smetalo. Gurnuo je u stranu paravan koji je neprimetno delio sobu. Ležala je na uskom krevetu, nepomična i lepa,

ruku sklopljenih na stomaku i duge kose koja se kao crna lepeza širila oko glave. Kraj kreveta su bile njene cipele, a na noćnom stočiću buket uvelih belih ljiljana u staklenoj vazi.

„Zdravo, Snežana“, tiho je rekao. Niz čelo mu se slivao znoj. Vrućina je bila gotovo neizdrživa, ali njoj je to odgovaralo. Oduvek je bila zimogrožljiva. Pogled mu je odlutao ka fotografijama koje joj je okačio pored kreveta. Želeo je da je zamoli da stavi još jednu, novu. Ali za tu molbu morao je da odabere prikladan trenutak kako je ne bi uvredio. Pažljivo je seo na ivicu kreveta. Dušek se ulegao pod njegovom težinom, i načas je pomislio da se ona pokrenula. Ali ne. Nikad se nije micala. Ispružio je ruku i dodirnuo joj obraz. Koža joj je tokom godina poprimila žućkastu boju, na dodir je delovala kao da je uštavljena. Kao i uvek, oči su joj bile zatvorene, a mada joj koža više nije bila onako nežna i ružičasta, usta su joj bila lepa kao i ranije, kad je još uvek govorila s njim i osmehivala mu se. Dugo je sedeo i gledao je. Želja da je zaštititi nikada nije bila jača.

„Moram da idem“, rekao je najzad sa žaljenjem. „Imam baš puno posla.“

Ustao je, izvadio uvelo cveće iz vaze i uverio se da je flaša koka-kole na njenom noćnom stočiću puna.

„Reći ćeš mi ako ti nešto treba?“

Ponekad mu je nedostajao njen osmeh, i tada je bio tužan. Naravno, znao je da je mrtva, ali ipak mu je bilo lakše da se ponaša kao da ne zna. Nikada nije baš sasvim izgubio nadu da će mu se ipak osmehnuti.

Četvrtak, 6. novembar 2008.

Nije rekao „doviđenja“. Niko ko izlazi iz zatvora ne kaže „doviđenja“. Tokom proteklih deset godina često je, veoma često, zamišljao dan svog odlaska. Sada se suočio sa spoznajom da su njegove misli zapravo sezale samo do onog trenutka kada kroz kapiju stupa u slobodu, koja mu se iznenada učinila opasnom. Nije imao nikakvih planova za život. Sada ih više nije imao. I bez upozorenja koja je socijalni radnik uporno ponavljao, odavno mu je bilo jasno da ga svet ne čeka raširenih ruku i da će u svojoj ne baš naročito ružičastoj budućnosti morati da se pripremi na sve moguće prepreke i poraze. Lekarsku karijeru, kojoj je svojevremeno težio pošto je maturirao sa odličnim uspehom, mogao je da zaboravi. Možda bi mogao da se snađe zahvaljujući bravarskom zanatu koji je naučio u zatvoru. U svakom slučaju, bilo je vreme da se suoči sa životom.

Kada se siva, nazubljena gvozdena kapija zatvora *Roke-
nberg* uz metalni zveket zalupila za njim, ugledao ju je na drugoj strani ulice. Mada je u proteklih deset godina bila jedina iz starog društva koja mu je redovno pisala, ipak je

bio zapanjen što je vidi ovde. Zapravo je očekivao da vidi svog oca. Naslanjala se na blatobran džipa metalik boje, držala je mobilni telefon kao da s nekim razgovara i nervozno pušila. On je stajao nepomično. Kada ga je prepoznala, uspravila se, gurnula telefon u džep mantila i ugasila cigaretu. Za trenutak je oklevao, da bi zatim prešao kaldrmisanu ulicu, s malim koferom punim stvari u levoj ruci, i našao se pred njom.

„Zdravo, Tobi“, rekla je i nervozno se nasmešila.

Prošlo je deset godina, a to je dugo; tačno toliko se nisu videli, jer nije hteo da ga posećuje u zatvoru.

„Zdravo, Nađa“, odgovorio je. Bilo mu je čudno da je zove tim stranim imenom. Izgledala je bolje nego na televiziji. Mlađe. Stajali su jedno nasuprot drugom, gledali se i oklevali. Prohladan vetar je preko pločnika nosio suvo jesenje lišće. Sunce se skrilo iza gustih sivih oblaka. Bilo je hladno.

„Drago mi je što si izašao.“ Zagrlila ga je i poljubila u obraz. „Radujem se. Stvarno.“

„I ja se radujem.“ Istog trenutka kada je izgovorio ovu frazu zapitao se da li je to tačno. Radost izgleda drugačije od ovog osećanja otuđenosti i nesigurnosti. Pustila ga je jer nije ni pokušao da je zagrli. Nekada mu je ona, komšijina ćerka, bila najbolja drugarica, i njeno prisustvo u njegovom životu bilo je nešto što se podrazumeva. Nađa je bila sestra koju nikad nije imao. Sada je, međutim, sve drugačije. Nije se promenilo samo njeno ime. Štrkljasta Natali, koja se stidela zbog svojih pegica, zubne proteze i grudi koje su naglo izrasle, postala je Nađa fon Bredov, poznata i tražena glumica. Ostvarila je svoj san i ambiciju, daleko za sobom ostavila selo u kome su odrasli i uspela se vrlo visoko na društvenoj lestvici. On više nije mogao da stavi nogu ni na njenu najnižu

prečagu. Od danas je bivši robijaš. Doduše, odslužio je svoju kaznu, ali društvo ga baš i ne čeka raširenih ruku.

„Tvoj otac danas nije mogao da dobije slobodan dan.“ Odmakla se od njega za korak izbegavajući da ga pogleda, kao da se njegova zbnjenost prenela i na nju. „Zato sam ja došla da te pokupim.“

„Lepo od tebe.“ Tobias je gurnuo kofer na zadnje sedište njenog automobila i smestio se na suvozačko sedište. Svetla koža je još uvek bila bez ogrebotina, a unutrašnjost vozila mirisala je na novo.

„Vau“, rekao je, stvarno zadivljen dok je gledao sedište za vozača i komande, nalik onima u avionu. „Strašan auto.“

Nađa se kratko nasmejala, zakopčala je pojas i pritisla dugme za automatsko paljenje bez ključa. Motor je odmah tiho zazujao. Vešto je isparkirala moćno vozilo. Tobiasov pogled bludeo je preko visokih kestenova, zasađenih odmah kraj zatvorskih zidina. Pogled na ovo drveće s prozora zatvorske ćelije bio je tokom proteklih deset godina njegova spona sa spoljnim svetom. Drveće koje pokazuje smenu godišnjih doba za njega je postalo jedino stvarno što ga povezuje sa onim napolju, dok je ostatak sveta nestao u sveopštoj magli iza zatvorskih zidina. Sada je on, osuđen za ubistvo dveju devojaka, nakon što je odlužio kaznu, morao da se vrati u tu maglu. Hteo – ne hteo.

„Gde da te vozim? Kod mene?“, pitala je Nađa kad su izašli na auto-put. U svom poslednjem pismu više puta mu je ponudila da se za početak smesti kod nje – tvrdeći da je njen stan u Frankfurtu dovoljno prostran. Mamila ga je mogućnost da se ne vraća u Altenhajn i da ne mora da se suočava i s prošlošću, ali ipak ju je odbio.

„Možda kasnije“, rekao je. „Prvo hoću da odem kući.“

* * *

Viša inspektorka Pija Kirhof stajala je na zemljištu bivšeg vojnog aerodroma kod Ešborna na kiši koja lije kao iz kabla. Plavu kosu je uplela u dve kratke kikice, na glavi je imala kačket, ruke je gurnula duboko u džepove perjane jakne i bezizražajnog lica posmatrala kako njene kolege iz Odeljenja za prikupljanje dokaza razapinju cirađu preko rupe kraj njenih nogu. Kad se rušio oronuli avionski hangar, vozač bagera je u jednom od praznih tankova za gorivo otkrio ljudske kosti i lobanju, pa pozvao policiju, što njegovom šefu nije bilo nimalo drago. Radovi su već dva sata obustavljeni, a Pija je bila prinuđena da sluša viku i psovke zlovoljnog predradnika, čija se višenacionalna građevinska ekipa prilikom dolaska policije naglo smanjila. Palio je već treću cigaretu u proteklih petnaest minuta, podignutih ramena, kao da može da spreči kišu da mu curi niz kragnu jakne. I nije prestajao da psuje.

„Čekamo forenzičara. Svaki čas treba da stigne.“ Piju nije zanimalo očigledno prisustvo neprijavljenih radnika na gradilištu, kao ni plan rušenja koji je ovim poremećen. „Srušite prvo neku drugu halu.“

„Lako je vama da to kažete“, kukao je čovek pokazujući u pravcu bagera i kamiona koji su čekali. „Zbog tih nekoliko kostiju strašno ćemo zakasniti, pojma nemate koliko nas to košta.“

Pija sleže ramenima i osvrnu se. Preko izlomljenog betona poskakivao je automobil. Kroz svaku pukotinu izbijao je nekakav korov, i od nekad glatke avionske piste napravio stazu sa skakaonicama. Otkako je aerodrom napušten, priroda je upečatljivo dokazala da je u stanju da savlada svaku prepreku koju je stvorila ljudska ruka. Pija ostavi nadzornika

da se žali na svoju sudbinu i pođe ka srebrnom mercedesu koji se zaustavio pored policijskih vozila.

„Nisi baš žurio“, ljubazno je pozdravila svog bivšeg muža. „Ako se prehladam, ti si kriv.“

Dr Hening Kirhof, zamenik šefa Odeljenja za sudsku patologiju u Frankfurtu, nije dopuštao da ga požuruju. Sasvim mirno navukao je obavezno zaštitno odelo, zamenio svoje besprekorno izgancane crne kožne cipele gumenim čizmama i stavio kapuljaču.

„Imao sam predavanje“, odgovorio je. „A onda je kod sajma bio zastoj u saobraćaju. Žao mi je. Šta to imamo?“

„Kostur u jednom od starih podzemnih tankova za gorivo. Pre dva sata pozvali su iz firme koja ruši aerodrom.“

„Da li je pomešan?“

„Ne verujem. Samo su sklonili beton i zemlju, jer je gornji deo tankova zavaren, tako da ne mogu da ih odnesu.“

„Dobro.“ Kirhof klimnu glavom, pozdravi službenike obezbeđenja i krenu da se spušta u jamu ispod zaštitne cirade, u kojoj se nalazio tank za gorivo.

Nesumnjivo je bio najbolji čovek za ovaj posao, jedan od malobrojnih forenzičkih antropologa u Nemačkoj, a ljudske kosti bile su njegova specijalnost. Vetar je nosio kišu tako da je padala skoro vodoravno. Pija je promrzla do kostiju. Voda joj je sa štitnika kačketa kapala na nos, stopala su joj se zaledila, i zavidela je radnicima iz ekipe za rušenje koji su morali da obustave rad, pa su stajali u avionskom hangaru i pili vrelu kafu iz termosaa. Kao i obično, Hening je pažljivo radio; kada se jednom dočepa kostiju, vreme i spoljni svet su za njega prestajali da postoje. Klečao je na podu tanka, nagnut nad kosturom, i pažljivo zagledao jednu po jednu kost. Pija se sagla ispod cirade, pridržavajući se za merdevine da ne bi upala.

„Skelet je čitav“, doviknuo joj je Hening. „Ženski.“

„Da li je star? Koliko je dugo ovde?“

„To još ne mogu tačno da kažem. Na prvi pogled se više ne vide ostaci tkiva, tako da verovatno ima već nekoliko godina.“ Hening Kirhof se uspravio i popeo uz merdevine. Ljudi iz Odeljenja za prikupljanje dokaza počeli su pažljivo da skupljaju kosti i zemlju oko njih. Biće potrebno neko vreme da se skelet odnese na Odeljenje za sudsku patologiju, gde će ga Hening i njegovi saradnici pažljivo ispitati. Prilikom građevinskih iskopavanja stalno se nalaze ljudske kosti; bilo je važno da se tačno utvrdi koliko je kostur star, jer nasilna dela poput ubistva zastarevaju nakon trideset godina. Tek kada se utvrdi koliko je star i koliko je tu ležao, moći će da se uporedi sa slučajevima nestalih lica. Avionski saobraćaj na starom vojnom aerodromu obustavljen je negde pedesetih godina, a verovatno su tada i tankovi poslednji put punjeni. Moglo bi da se radi o kosturu neke pripadnice američke vojske iz vojnog logora, koji je do oktobra 1991. bio pored aerodroma, ili čak stanarke nekadašnjeg Doma za azilante, koji se nalazio s druge strane zarđale bodljikave žice.

„Hoćemo li negde na kafu?“ Hening je skinuo naočari i obrisao ih, a zatim se izvukao iz potpuno mokrog zaštitnog odela. Pija je iznenađeno gledala bivšeg muža. Odlasci u kafić za vreme radnog vremena uopšte nisu bili u njegovom stilu.

„Nešto se desilo?“, pitala ga je zlurado. Skupio je usta i duboko uzdahnuo.

„Uvalio sam se u prilične probleme“, priznao je. „I treba mi tvoj savet.“

* * *

Selo se šćućurilo u dolini, a nad njim su štrčale dve ružne, višespratne, nakazne građevine iz sedamdesetih godina,

kada je svaka opština koja iole drži do sebe dopuštala izgradnju solitera. Na obronku sa desne strane nalazilo se „Brdo milionera“ kako su starosedeooci s prezrivoim prizvukom nazivali dve ulice u kojima su malobrojne pridošlice živele u vilama na velikim imanjima. Dok se približavao roditeljskoj kući, osetio je kako mu srce uzbuđeno tuče. Prošlo je jedanaest godina otkako je ovde bio poslednji put. S desne strane nalazila se kuće bake Dombrovski, s fasadom ukrašenom drvenim gredama, koja je oduvek izgledala kao da stoji samo zato što joj druge dve kuće, između kojih je bila stisnuta, ne dopuštaju da padne. Malo dalje, s leve strane, bilo je dvorište Rihterovih sa prodavnicom. A preko puta, dijagonalno, gostionica njegovog oca *Zlatni petao*. Tobijas je progutao knedlu kada se Nađa zaustavila pred njom. S nevericom je preletao pogledom preko oronule fasade, maltera koji se ljušti, spuštenih roletni i odvaljenog oluka koji visi s krova. Kroz asfalt se probio korov, a dvorišna kapija je visila ukoso na šarkama. Skoro da je zamolio Nađu da vozi dalje, brzo, što brže, samo dalje odavde! Ipak je odoleo iskušenju, zahvalio joj, izašao iz kola i uzeo svoj kofer sa zadnjeg sedišta.

„Ako ti bilo šta bude trebalo, pozovi me“, rekla je Nađa pozdravljajući se, da bi zatim dala gas i odjurila. Šta je očekivao. Radostan doček? Stajao je sâm na malom asfaltiranom parkiralištu, ispred zgrade koja je nekada bila središte ove jadne selendre. Nekad blistavo belo okrečena zgrada sada je nosila tragove vremena, s nje je otpadao malter, a natpis *Kod zlatnog petla* jedva da je još mogao da se raspozna. Na ulaznim vratima, iza naprslog mlečnog stakla, visio je izbledeli natpis: „Privremeno zatvoreno“. Otac mu je, doduše, jednom ispričao da je digao ruke od gostionice, a kao razlog je naveo svoje probleme s kičmom, ali Tobijas je naslućivao da ga je na tu tešku odluku navelo nešto drugo. Hartmut

Sartorijus je bio već treća generacija gostioničara u svojoj porodici i bio je gostioničar dušom i telom: sâm je klaho stoku, sâm kuvao, pravio domaću jabukovaču i nije napuštao gostionicu ni jedan jedini dan, čak ni kada je bio bolestan. Verovatno više nije bilo gostiju. Niko nije hteo da jede, a pogotovo da nešto proslavlja, kod roditelja dvostrukog ubice. Tobijas je duboko udahnuo i krenuo ka dvorišnoj kapiji. Bio je potreban izvestan napor da bi otvorio bar jedno krilo. Zaprepastilo ga je stanje u kom se imanje nalazilo. Na mestu gde su nekada leti pod širokim granama visokog kestena stajali stolovi, stolice i senica živopisno uokvirena divljom lozom, a kelnerice hitale od stola do stola da posluže goste, vladala je žalosna pustoš. Tobijas je pogledom prešao preko brda nemarno nabacanog kabastog smeća, polomljenog nameštaja i svakojake starudije. Senica se delimično urušila, a divlja loza osušila. Niko nije čistio opalo lišće, a đubre očigledno nedeljama nije iznošeno do ivice drumu kojim su prolazili đubretari, jer su kese sa smećem bile naslagane na smrdljivu gomilu pored senice. Kako su njegovi roditelji mogli ovde da žive? Tobijas je osetio kako ga napušta i poslednja mrva hrabrosti s kojom je došao. Lagano je prešao put do stepeništa koje je vodilo do kućnih vrata, ispružio ruku i zazvonio. Srce mu se popelo u grlo kad su se vrata polako otvorila. Kad je ugledao oca, Tobijasu su navrle suze, a istovremeno ga preplavi i gnev na samog sebe i na ljude koji su njegove roditelje ostavili na cedilu kada je on otišao u zatvor.

„Tobijase!“ Preko oronulog lica Hartmuta Sartorijusa, koji je bio samo još senka nekadašnjeg vitalnog i samouverenog čoveka, preleteo je osmeh. Njegova nekada gusta i tamna kosa sada je osedela i proredila se, a pogrbljeno držanje odavalo je koliko mu je težak teret život natovarilo.